GESTAPO PROVEDLO V PROTEKTORÁTU ZA ŠEST LET 120 000 ZATČENÍ

80 LET VÝROČÍ KONCE 2. SVĚTOVÉ VÁLKY PŘIPOMENE ÚSTR NEVŠEDNÍ PREZENTACÍ V PETSCHKOVĚ PALÁCI

Společná tisková zpráva Ústavu pro studium totalitních režimů, nakladatelství Pulchra a Česko-německého fondu budoucnosti ze dne 6. 3. 2025.

V pondělí 17. března se v prostorách Petschkova paláce koná prezentace, kterou připravil Ústav pro studium totalitních režimů (ÚSTR) ve spolupráci s Ministerstvem průmyslu a obchodu (MPO). Za účasti Ladislava Kudrny, ředitele Ústavu pro studium totalitních režimů, Vladimíra Many, státního tajemnika v MPO, Jiřího Fiedora, ředitele nakladatelství Pulchra a Tomáše Jelínka, ředitele Fondu budoucnosti bude představena unikátní publikace GESTAPO. Velitelský sbor v Protektorátu Čechy a Morava historiků Jana Vajskebra a Jana Zumra. Rozsáhlé dílo popisuje vývoj a organizaci nacistické tajné policie v protektorátu. Knihu vydal Ústav pro studium totalitních režimů a nakladateltví PULCHRA za podpory Česko-německého fondu budoucnosti.

O dlouho očekávané publikaci Jana Vajskebra a Jana Zumra se hovořilo již v závěru loňského roku, ale její komplexní představení a setkání s autory bylo záměrně naplánováno na 17. březen 2025. Důvod nadiktovala historie: 16. březen je výročí vzniku Protektorátu Čechy a Morava, okupace proběhla o den dříve. Datum prezentace publikace a výběr místa setkání (Petschkův palác – Památník Pečkárna) tak nebyly výsledkem nahodilého procesu, ale snahy organizátorů představit kontext doby a obsah knihy v autentických prostorách sídla Gestapa za přítomnosti obou historiků.

„Jedinečné prostory Petschkova paláce nám připomínají minulost, kterou nelze opomenout. V suterénu budovy se nachází Památník bojovníků za svobodu, který každoročně zpřístupňujeme veřejnosti v rámci dnů otevřených dveří a akce Open House. Jsme proto rádi, že jsme mohli poskytnout prostory pro uvedení knihy, která detailně mapuje činnost Gestapa v Protektorátu Čechy a Morava. Připomínání totalitní minulosti a osudů těch, kteří jí čelili, je stále aktuální a důležité,“ uvedl **státní tajemník v MPO Vladimír Mana.**

VÍCE NEŽ 1000 STRAN KNIHY A VÍCE NEŽ 200 MEDAILONŮ „GESTAPÁKŮ“

Jan Vajskebr a Jan Zumr na více než tisíci stránkách popisují vývoj a organizaci nacistické tajné policie v Protektorátu Čechy a Morava a předkládají analýzu kariérní dráhy i dalších životních osudů jejích příslušníků. Kniha obsahuje také více než dvě stě medailonů nejvyšších představitelů Gestapa, kteří v letech 1939 až 1945 sloužili v českých zemích, u většiny z nich se navíc podařilo sehnat doposud nepublikované fotografie. Vajskebr se Zumrem při svém bádání, které trvalo více než sedm let, vycházeli z originálních dokumentů nacistické provenience, získaných ze zahraničních i tuzemských archivů i z nejnovější odborné literatury. Největším přínosem knihy zůstává její komplexita.

„Životní osudy příslušníků velitelského sboru Gestapa v Protektorátu Čechy a Morava jsme zkoumali od jejich narození až po úmrtí. Předmětem analýzy se tak staly věk, sociální a regionální původ, vzdělání, kariéra v armádě i policii, konfese, rodinné poměry, členství v NSDAP a SS, služba u Gestapa v Německu i okupovaných územích, disciplinární prohřešky a konečně jejich poválečné osudy,“ popisuje jeden z dvojice autorů **Jan Zumr.**

ŽENY V PERSONÁLU PRAŽSKÉ ŘÍDÍCÍ ÚŘADOVNY

Autoři navíc brilantně zpracovali organizační strukturu tajné státní policie v protektorátu a značnou pozornost věnovali též vyšetřovacím metodám. *„Pro čtenáře budou jistě zajímavé stručné biogramy 207 doposud identifikovaných mužů, kteří zastávali nějakou vedoucí funkci. Přiloženy jsou rovněž*

seznamy obsazení vedoucích pozic u jednotlivých úřadoven a služeben," říká **Jan Vajskebr**. Jen málokdo třeba ví, že někteří jedinci po válce pracovali pro britské či americké okupační orgány. Ne zcela známá je také skutečnost, že u tajné státní policie byly zaměstnávány rovněž ženy, které v létě 1944 tvořily více než jednu třetinu personálu pražské řídící úřadovny.

120 000 ZATČENÍ BĚHEM ŠESTI LET

Podle kvalifikovaného odhadu obou historiků Gestapo provedlo za více než šest let okupace v protektorátu přibližně 120 000 zatčení a sehrálo klíčovou roli během výjimečných stavů, které byly v Protektorátu vyhlášeny po příchodu Reinharda Heydricha a znovu po atentátu na jeho osobu.

„Ústav pro studium totalitních režimů musí zůstat institucí, která bude i nadále předkládat nezfalšovaná data o období nacismu a komunismu, zvláště pokud i nadále pokračuje tendence bagatelizace těchto totalitních režimů," řekl v jednom ze svých projevů **Ladislav Kudrna, ředitel ÚSTR** a dodal že právě Ústav pro studium totalitních režimů zastává jak v České republice, tak v kontextu Evropské unie důležitou a nezastupitelnou roli zejména z důvodu potřeby hlubšího poznání totalitární minulosti.

„Nakladatelství Pulchra se mimo jiné věnuje vydávání literatury s historickou a společenskou tematikou, která reflektuje totalitní režimy 20. století a jejich dopady na jednotlivce i společnost. Zaměřuje se například na historické studie o nacismu, komunismu a jejich represivních aparátech, memoáry a svědectví lidí, kteří zažili útlak totalitních režimů a popularizační historická díla, jež přibližují dějiny širší veřejnosti. Tímto se Pulchra podílí na udržování historické paměti, kritickém pohledu na totalitarismus a přispívá k porozumění minulosti, aby se podobné ideologie a praktiky neopakovaly," připomněl **Jiří Fiedor z nakladatelství Pulchra**.

ČESKO-NĚMECKÝ FOND BUDOUCNOSTI JAKO PARTNER

Obsáhlá publikace vznikla i díky podpoře Česko-německého fondu budoucnosti. Ten na přelomu tisíciletí realizoval několik odškodňovacích programů ve prospěch obětí nacismu a péče o jejich odkaz patří k jeho trvalému poslání.

„V centru pozornosti jsou od samého počátku naší činnosti osudy těch, kteří se stali oběťmi nacistické perzekuce. Desetitisíce československých občanů však nebyly pronásledovány, týrány a popravovány jakýmsi abstraktním režimem, ale konkrétními lidmi ve službách státního aparátu. Díky této knize můžeme poprvé pohlédnout do tváře většiny pachatelů. Byli to převážně mladí vzdělaní muži, kteří toužili po profesní kariéře, a to i za cenu páchání nelidských zločinů. Jeden ze závěrů bádání je současně varováním pro generace současné i budoucí," komentují vydání knihy **Tomáš Jelínek a Petra Ernstberger, ředitelé Fondu.**

Česko-německý fond budoucnosti v letošním roce rovněž podpoří desítky projektů připomínajících bezpráví a utrpení obětí nacismu v rámci své mimořádné výzvy „Jak se řekne ‚never again' dnes?".

Ediční plán Ústavu pro studium totalitních režimů pro rok 2025 počítá s vydáním šestadvaceti knih včetně publikací v angličtině, čtyři čísla revue Paměť a dějiny a dvě čísla odborného recenzovaného periodika Securitas Imperii. Kniha GESTAPO vychází ve spolupráci s nakladatelstvím Pulchra.

O AUTORECH

JAN VAJSKEBR (1977) vystudoval české dějiny na FF UK v Praze. V roce 2003 nastoupil jako historik do Památníku Terezín, od roku 2015 působí v Ústavu pro studium totalitních režimů. Je autorem řady studií a publikací na téma německého potlačovacího aparátu v Protektorátu Čechy a Morava, společně s Petrem Kaňákem napsal knihu Kariéry ve službách nacismu (ÚSTR – NLN, Praha 2020).

JAN ZUMR (1988) vystudoval historii na FF UK v Praze. Od roku 2015 pracuje v Ústavu pro studium totalitních režimů, kde se specializuje na německý represivní aparát v letech 1933–1945. Je autorem monografie Obyčejná elita. Historie SS v Dolních Rakousích a na jižní Moravě. Společně s Janem Vajskebrem je autorem knihy Velitelský sbor Gestapa v Protektorátu Čechy a Morava (ÚSTR, Praha 2024).

SLEDUJTE NÁS DÁLE NA SOCIÁLNÍCH SÍTÍCH:

Facebook Instagram X (Twitter) YouTube

KONTAKT PRO NOVINÁŘE:
Petra Jungwirthová, vedoucí odd. komunikace/ tisková mluvčí
M: 770 172 146 EM: press@ustrcr.cz

ÚSTAV PRO STUDIUM TOTALITNÍCH REŽIMŮ *(ÚSTR)* je organizační složkou státu, do jehož činnosti lze zasahovat pouze na základě zákona. (Činnost a poslání ÚSTR jsou ukotveny Zákonem o Ústavu pro studium totalitních režimů a o Archivu bezpečnostních složek 181/2007 Sb. ze dne 8. 6. 2007). Definuje se jako paměťová instituce zkoumající dobu nacistické okupace 1939–45 a dobu komunistické nadvlády 1948–1989. Poskytuje veřejnosti výsledky své činnosti, zejména zveřejňuje informace o době nesvobody, o období komunistické totalitní moci, o činech a osudech jednotlivců, vydává a šíří publikace, pořádá výstavy, semináře, odborné konference a diskuse. Spolupracuje s vědeckými, kulturními, vzdělávacími a dalšími institucemi za účelem výměny informací a zkušeností v odborných otázkách, stejně tak se zahraničními institucemi a osobami, které mají obdobné zaměření. Podřízenou organizací ÚSTR je **Archiv bezpečnostních složek *(ABS)*,** který spravuje veškeré písemnosti všech bezpečnostních složek z doby nacismu i komunismu, tedy nejenom Státní bezpečnosti, ale i Veřejné bezpečnosti, civilní a vojenské rozvědky. Ředitelem Ústavu pro studium totalitních režimů je Ladislav Kudrna www.ustrcr.cz

NAKLADATELSTVÍ PULCHRA založil v roce 2006 Jiří Fiedor. Původně byly edice specializovány na poezii, eseje a historické práce českých spisovatelů, následně se vydavatelský záměr rozšířil i o překladovou literaturu. Nakladatelská politika je orientována především na literaturu z oblasti historie, politiky, socioloie, filosofie, literární vědy, případně experimentální beletrie a beletrie se sociálněpolitickými přesahy. Ve vědecké radě nakladatelství jsou významní čeští filosofové, teologové, historici a literární vědci. Knihy nakladatelství Pulchra získaly několik odborných ocenění. Roční produkce je většinou do 15 vydaných titulů. www.pulchra.cz

ČESKO-NĚMECKÝ FOND BUDOUCNOSTI je nadační fond, který přispívá k porozumění mezi Čechy a Němci. Svoji činnost zahájil v roce 1998. Vznikl na základě Česko-německé deklarace z ledna 1997, jíž se česká a německá vláda rozhodly položit pevnější základ vzájemných vztahů, nezatížených otázkami minulosti. V počátečních letech své činnosti se proto fond intenzivně věnoval důkodňování českých obětí nacismu včetně nuceně nasazených. Fond každoročně podporuje stovky projektů z oblasti kultury, výměny mládeže či obnovy společného kulturního dědictví, v jejichž rámci se setkávají tisíce občanů z obou zemí. Od roku 1998 poskytl přes 2,3 miliardy korun na bezmála 15 000 projektů a přispívá tak k rozvoji občanské společnosti a zvyšování kvality česko-německých vztahů.
www.fondbudoucnosti.cz